

О. В. Трамбач

студ. IV курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Т.В. Степанова

ОДНОСТОРОННЯ ВІДМОВА ВІД ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ

Кожна особа вправі вибрати спосіб реалізації свого конституційного права на захист. Пріоритетною на сьогодні є судова форма захисту. Водночас сторони можуть обрати й один з альтернативних способів розв'язання конфліктів, зокрема передачу спору на розгляд третейському суду. У рішенні Конституційного Суду України від 10 січня 2008 р. (справа про завдання третейського суду) вказано, що відповідно до чинного законодавства підвідомчий суду загальної юрисдикції спір у сфері цивільних і господарських правовідносин може бути передано його сторонами на вирішення третейського суду, крім випадків, встановлених законом. Це положення підтверджено ч. 2 ст. 24 ГПК України, ст. 6 Закону України «Про третейські суди», оскільки, гарантуючи право на судовий захист з боку держави, Конституція водночас визнає право кожного будь-якими не забороненими законом засобами захистити свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (ч. 5 ст. 55 Конституції) [1]. Для звернення до третейського суду сторони повинні укласти в установленому законом порядку між собою спеціальну угоду у формі застереження в договорі або у вигляді окремого письмового договору. Поняття третейської угоди є легально визначеним та закріплено в спеціальному рамковому Законі України «Про третейські суди»: це угода сторін про передачу спору на вирішення третейським судом.

Проте іноді на практиці виникають випадки, коли одна зі сторін в подальшому відмовляється від виконання рішення третейського суду. В таких випадках ст. 50 Закону України «Про третейські суди» чітко передбачає, що сторони, які передали спір на вирішення третейського суду, зобов'язані добровільно виконати рішення третейського суду, без будь-яких зволікань чи застережень. Тобто даною нормою особа фактично позбавляється права на оскарження рішення третейського суду в судовому порядку, якщо підстава такого оскарження не закріплена законодавчо. Така заборона виступає в розріз з положенням загальної норми ст. 55 Конституції України, яка встановлює право кожного звернутися до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або

мають місце інші ущемлення прав та свобод. Відповідно до рішення Конституційного Суду України від 25.12.1997 р. зазначена норма зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадку відсутності в законі спеціального положення про судовий захист. Відмова суду у прийнятті позовних та інших заяв чи скарг, які відповідають встановленим законом вимогам, є порушенням права на судовий захист, яке відповідно до ст. 64 Конституції України не може бути обмежене [2].

Положення ч. 2 ст. 55 Закону України «Про третейські суди» містить такі підстави для оскарження рішення третейського суду: 1) справа, по якій прийнято рішення третейського суду, не підвідомча третейському суду відповідно до закону; 2) рішення третейського суду прийнято у спорі, не передбаченому третейською угодою, або цим рішенням вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди. Якщо рішенням третейського суду вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди, то скасовано може бути лише ту частину рішення, що стосується питань, які виходять за межі третейської угоди; 3) третейську угоду визнано недійсною компетентним судом; 4) склад третейського суду, яким прийнято рішення, не відповідав вимогам статей 16-19 Закону України «Про третейські суди», а саме порушення порядку формування складу третейського суду шляхом обрання сторонами парної кількості суддів або у випадку розгляду спору суддею одноособово, відсутності у нього юридичної освіти та порушення вимог щодо несумісності і кваліфікації з посадою третейського судді; 5) третейський суд вирішив питання про права і обов'язки осіб, які не брали участь у справі.

Даний перелік, на мою думку, є не повним, вкрай необхідним є доповнення даної норми ще одним пунктом, а саме: особа в односторонньому порядку має право відмовитись від виконання рішення третейського суду в повному чи частковому обсязі, якщо на її думку виникли певні порушення та зловживання, шляхом оскарження рішення до компетентного суду. Прикладом такого порушення може слугувати незаконний вплив однією зі сторін на суддю після підписання третейської угоди або застереження. На підставі вищесказаного я дійшов висновку, що наразі чинним законодавством порушується конституційне право громадян, яке закріплено в ст. 55 Конституції України, а саме право кожного звернутися до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються. Мною запропоновано внести зміни, що фактично змінили б існуючу ситуацію. Доцільним, на мою думку, було б доповнити ч. 2 ст. 55 Закону України «Про третейські суди» правом особи в односторонньому порядку відмовитись від виконання рішення третейського суду в повному обсязі або частково, якщо на її думку виникли певні порушення та зловживання, шляхом оскарження рішення до компетентного суду.

Список використаної літератури

1. Рішення Конституційного Суду України від 10.01.2008 р. (у справі про завдання третейського суду). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08> (дата звернення: 18.03.2019).
2. Рішення Конституційного Суду України від 25.12.1997 р. (справа за зверненнями жителів міста Жовті Води). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-97#n54> (дата звернення: 18.03.2019).